

A sikertelen hadjárathoz kapcsolódott *Winston Churchill* bukása is. Mint a haditengerészet első lordját, őt terhelte a felelősség a kudarcért. A balsikerű hadművelet következtében le kellett mondania a haditengerészet vezetéséről.

A szerző köszönetét fejezi ki az OTKA T043276 számú kutatási támogatásért.

Mihályi Balázs,
tudományos segédmunkatárs
MTA SZTAKI, Operáció Kutatás
és Döntési Rendszerek Osztály
OTKA-T043276

IRODALOM

Geoffry Reagan: Haditengerészeti baklövések, Budapest, Alexandra Kiadó, 2003

Ian Mumford: A Small War, Gallipoli 1915 (in: *The Cartographic Journal*, 2001. december)

Sir Julian S. Corbett: Naval Operations, New York, Longmans Green and Co., 1920

Winston Churchill: The World Crisis, London, Odhams Press, 1938

Military blunders (1914–1918)

B. Mihályi

Summary

The lack of maps sometimes caused strong effects to the military operations. In German East Africa the English cruisers could not destroy a German warship which anchored in the delta of river Rufiji because they did not have any maps on the shoal river. The English ships stayed more than a year in the mouth of the river when they could destroy the German ship by the help of river monitors.

Imprecise maps also caused several problems. In Gallipoli peninsula, where the Australian units landed in 1915, the operation was based on old and imprecise maps. The landing was a catastrophe the losses were terrible high because the landing zones had appointed unfavourable areas.

So the imprecise maps which were used by the commanders in the first world war sometimes caused military blunders.

VÉGZŐSÖK ÉS KITÜNTETETTEK A GEO-BAN

2004. június 26-án zsűfoglalásig megtelt Székesfehérvár Polgármesteri Hivatalának díszterme, ahol a Nyugat-Magyarországi Egyetem Geoinformatikai Főiskolai Kar idén végzett mérnökei vehették át diplomájukat. Az Oklevéltisztó Nyilvános Ünnepi Kari Tanácsulást izgalommal teli hetek előzték meg. A végzősök szakdolgozatukat 2004. június 14–15-én védték meg, majd június 21–22-én záróvizsga bizottság előtt adtak számot a főiskolán szerzett tudásukról. A védési és záróvizsga bizottságok elnökei és tagjai a szakma kiváló képviselői közül kerültek ki. Elnöki tisztet töltöttek be: *prof. dr. Detrekői Ákos* akadémikus, a BME rektora; *prof. dr. Klinghammer István*, az ELTE rektora; *prof. dr. Márkus Béla*, a NYME Geoinformatikai Kar főigazgatója és *prof. dr. Závoti József*, az MTA Geofizikai Kutató Intézetének vezetője. A hallgatók dolgozataikat korszerű témákból, megfelelő szakmai színvonalon készítették el, a záróvizsgán elhangzott feleleteik alapján elmondható, hogy felkészültek a mérnöki tevékenységre. A 2003/2004-es tanévben 54-en fejezték be sikeresen tanulmányaikat, és vehették át az erről szóló oklevelüket, illetve nyelvvizsga hiányában tanúsítványukat. A frissen diplomázottak a következők.

Nappali tagozat

Földmérő, mérő szakirány:

<i>Bán Tünde</i>	<i>Nagy Géza</i>
<i>Bonti Tamás</i>	<i>Németh László Dániel</i>
<i>Budai Péter</i>	<i>Parti Viktor</i>
<i>Hevesi Attila</i>	<i>Porpáczy Lajos</i>
<i>Kiss Andrea</i>	<i>Sáska Gabriella</i>
<i>Kiss Gábor</i>	<i>Szabó László</i>
<i>Lázár Péter</i>	<i>Szakály Péter</i>
<i>Lőrincz Gábor</i>	<i>Szalay Csaba</i>
<i>Mayer István</i>	<i>Szűcs Richárd</i>

Földmérő, térinformatika szakirány:

<i>Csóbor Jenő</i>	<i>Kreb Roland</i>
<i>Csordás Ferenc</i>	<i>Molnár Péter</i>
<i>Farkas Balázs</i>	<i>Nagy Balázs</i>
<i>Homoródi Szabolcs</i>	<i>Oláh Zoltán</i>
<i>Jakó Richárd</i>	<i>Prigl Gábor</i>
<i>Kelemen Sándor</i>	<i>Rampasek Balázs</i>
<i>Kovács Gábor</i>	<i>Szántó Gábor</i>
<i>Kovács Róbert</i>	<i>Szűcs Balázs</i>
<i>Krcsmárik Robin</i>	

Földrendező, rendező szakirány:

<i>Dávid Szabolcs</i>	<i>Renk Ádám</i>
<i>Németh Leontina</i>	<i>Szeleczyk Adrienn</i>
<i>Pájer Tímea</i>	

Levelező tagozat**Földmérő, térinformatika szakirány:**

<i>Badár Bálint</i>	<i>Mitnyan Zoltán</i>
<i>Bernáthné Szabó Tímea</i>	<i>Molnár Szilárd</i>
<i>Erdész Márta</i>	<i>Morvai Richárd</i>
<i>Huszár Bálint</i>	<i>Rámai László</i>
<i>Magyarné Szabó Judit</i>	

Földrendező, rendező szakirány:

<i>Forintos Ede Zoltán</i>	<i>Tóth Beáta</i>
<i>Kiss István</i>	<i>Tóth László</i>
<i>Kökény Andrea</i>	

Mérnöki eskü

Az ünnepi alkalommal élve, átadásra kerültek azok az elismerések, melyeket a Főiskoláért sokat tett oktatóink, külső munkatársaink és hallgatóink vehettek át.

Néhányan a kitüntetettek közül: *Winkler Péter, dr. Nagy László, Csabina Zoltán, Apagyi Géza, dr. Riegler Péter, dr. Lóránt Zoltán, dr. Berdár Béla*
(A képeket Bödő Viktória készítette)

Magyar felsőoktatásért emléklapetettet kapott:

dr. Szabó Gyula ny. főiskolai tanár, szakvezető.

GEO emlékéremmel jutalmazták:

*dr. Németh Gyula ny. főiskolai tanárt,
dr. Fenyő György ny. főiskolai docens, szakvezetőt.*

Címzetes főiskolai tanári címet vehetett át:

dr. Berdár Béla okleveles erdőmérnök, a Bernheim Comofi Kft. ügyvezető igazgatója,
dr. Lóránt Zoltán okleveles közgazdász, az Állami Számvevőszék Önkormányzati és Területi Ellenőrzési Igazgatóság főigazgatója,
dr. Riegler Péter okleveles földmérőmérnök, a Baranya Megyei Földhivatal hivatalvezetője.

Címzetes főiskolai docensi címet kapott:

Apagyi Géza okleveles építőmérnök, geodéziai automatizálási szakmérnök, a Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztérium Földügyi és Térképészeti Főosztály főosztályvezetője,
Csabina Zoltán okleveles középiskolai tanár, a Regionális Vállalkozásfejlesztési Alapítvány igazgató-helyettese,
dr. Nagy László okleveles közgazdász, Székesfehérvár Megyei Jogú Város Polgármesteri Hivatal közgazdasági igazgatója,
Winkler Péter okleveles földmérőmérnök, a Földmérési és Távérzékelési Intézet tudományos főigazgató-helyettese.

A Nyugat-magyarországi Egyetem kiváló oktatója elismerést kapta:

dr. Busics György főiskolai docens, főigazgató-helyettes,
dr. Dömsödi János egyetemi docens.

Rektori dicséretben részesült:

Godány Sándor gépkocsivezető,
Tibai Tibor portás.

A végzős hallgatók közül rektori dicséretet kapott:

Budai Péter és
Németh László Dániel.

Főigazgatói dicséretben részesült:

Kiss Andrea és
Prigl Gábor.

Végzett mérnökeinknek és kitüntetetteinknek gratulálunk. A kezdőknek sikeres jövőt, a kitüntetésben részesülteknek további eredményes munkát kívánunk.

Balázsik Valéria

ÚJ DIPLOMÁS TÉRKÉPÉSZEK

2004. június 23–24-én ismét államvizsga volt az ELTE Térképtudományi és Geoinformatikai Tanszékén, ahol a végzős hallgatók rövid előadás keretében bemutathatták diplomamunkájukat, majd számot adtak szakmai felkészültségükről a vizsgabizottság előtt.

Az alábbi dolgozatok készültek:

1. **Balassa Bettina:** 1:10 000 méretarányú polgári digitális topográfiai alaptérkép szerkesztése

(Témavezető: Zentai László, konzulens: Józsa János)

A dolgozat az 1:10 000-es méretarányú EOTR térképek digitális megvalósításáról szól, részletesen bemutatja, és értelmezi mind a katonai, mind a polgári topográfia, ezen belül a digitális topográfia alakulását. A 4. fejezet egy konkrét térképszelvény elkészítését mutatja be (23–431), hogyan is készül az EOTR szelvények digitális felújítása (adatgyűjtés, előkészítés, helyszínelés stb.). A szelvény konkrét elkészítését a szerző végezte a MicroStation GeoOutlook program segítségével. A dolgozatról kitűnik, hogy a jelölt tanulmányozta a hazai és ezen belül a Pécsi Geodézia Kft. digitális topográfiai térképek készítésében tett lépéseit és munkáit. Az irodalomjegyzékben megtalálhatók a legfontosabb információforrások.

2. **Bogdanovits Ildikó:** Kolozs megye az I. katonai felmérésen

(Témavezető: Zentai László, konzulens: Jankó Anamária)

Az I. katonai felmérés településneveit eddig a térképek alapján nem dolgozták fel, a Hadtörténeti Múzeum és Térképtárak sikerült a bécsi Hadilevéltárból a „Copie” szelvényeket Magyarországra hozatni, és a tanszék munkatársai beszkennelték. Az eredetiről saját korában készült „Copie” változaton az oldalsó keretben megtalálhatók a településnevek kigyűjtve, így ezek vizsgálata könnyebb volt. A szerző az Erdélyi Fejedelemségben belül Kolozs megye területét választotta feldolgozásra. A dolgozatot jól kiegészítik a térkép-melléletek: a Kolozs megyére eső 38 szelvény kicsinyített, színes nyomata, valamint az ezekre helyezett pausz papíron szereplő, az eredeti településnév fölé írt mai hivatalos román nevek. Kolozs megye áttekintő térképén megtalálhatók az eredeti térképen szereplő, a törzskönyvezett magyar név és a mai román név is, valamint nyomon követhető Kolozs megye területi változása is.

3. **Gede Mátyás:** Az Érdi-Krausz-féle terület módosítása és általánosítása

(Témavezető: Györffy János)

A gyakran használt, egész Földet ábrázoló Érdi-Krausz terület módosításával és általánosításával foglalkozik a diplomamunka. A témát a jelölt matematikailag alaposan kidolgozta, és jelentős számítások is kapcsolódnak hozzá. Számottevő programozási munka eredménye a területek összehasonlítására szolgáló rajzok elkészítése. A torzultsági elemzést mutató nomogramok szemléltetik.

4. **Katona Gergely:** Térképek a Don-kanyarból (Témavezető: Zentai László)

A jelölt feladata az volt, hogy a II. világháborús doni hadszíntér magyar szempontból érdekes részéről készítsen egy térképet, amelyen a leírásokban, visszaemlékezésekben, történelmi munkákban előforduló nevek mindegyike megtalálható. A dolgozatban történelmi áttekintést is olvashatunk a legfontosabb rész, hogy milyen térképeket használtak ezen a harctéren. A második részben a szerző ismerteti az általa szerkesztett A3-as 1:750 000-es méretarányú térképet, amely alkalmas arra, hogy a 763 település közül a nagyobb településeket alaprajzban ábrázolja. A térkép használatát névmutató, ill. keresőhálózat segíti. A térkép készítésénél meg kellett küzdeni az eltérő névírásokkal, s ebből kellett egy egységes, ma is használható térképet készítenie.

5. **Nyúzó Imre:** Regionális történelmi atlaszok szerkesztése

(Témavezető: Faragó Imre)

A hallgató munkájában kísérletet tesz arra, hogy kartográfiai módszerekkel, hogyan lehet bemutatni egy kisebb terület – jelen esetben a „Közép-békési centrum” – több mint két évszázadnyi változását, az agglomerációs folyamat lefolyását. A bemutatáshoz kiválasztott időpontok: 1782–85, 1863, 1875–85, 1922–38, 1951, 1971, 2004, amelyek tökéletesen szemléltetik a fejlődési folyamat egyes fázisait, és részben a katonai felmérésekhez is kötődnek. A szakdolgozat mellékleteként elkészített „Békéscsaba, Gyula és Békés városok történelmi atlasza” térképsorozat jól kidolgozott jelkulccsal és megfelelő tartalommal mutatja be a terület változásait.

6. **Oláh Krisztina:** „A tiszai árvizek detektálása műholdfelvételek segítségével”

(Konzulens: Csató Éva)

A jelölt a tiszai árvizek gyakori ismétlődését, mint aktuális témát dolgozza fel a detektálás újszerű módszerével. Az előtört terület összehasonlítására jelenleg az űrfelvételek (Landsat és SPOT) a legalkalmasabbak, ezek alapvető tulajdonságait részletesen ismerteti.

Az interpretációban használt, internetről letölthető gyorsképekről kicsit kevesebb szó esik a dolgozatban.

A képek értékeléséhez szükséges georeferálás (térképi vetületbe illesztés) igen jelentős munka, aminek az értékét az is növeli, hogy nagyon sok képet kellett felhasználni. A dolgozatban jelentős részt kapott a Tisza fejlődéstörténete, azon belül a szabályozás stációi is. A dolgozathoz tartozó mellékletben megtalálhatjuk a Tisza vízszintjének 1995–2001. évekre vonatkozó napi középállásáról készült grafikonokat, valamint a képkiegészítési módszerek alkalmazását és azok eredményeit.

7. Szávai Csilla: Albertfalva története és fejlődése térképeken

(Témavezető: Zentai László)

A dolgozat Albertfalva történelmét dolgozza fel a XVIII. század elejétől, a település megalakulásától napjainkig 8 időpontra vonatkozó térkép (melléklet) segítségével. A kartográfiai vizsgálat rész kitér a különböző időpontokra vonatkozó térképek elkészítésének szerkesztési és ábrázolási problémáira, áttekinti a térkép-szerkesztés teljes folyamatát, és azt, hogy az egyes térképi elemek ábrázolása hogyan függ össze. A történelmi áttekintést gondosan összegyűjtött, a területre jellemző illusztrációk egészítik ki. A dolgozat jól megtervezett és igazi kiadványszerkesztő programmal készült.

8. Török Zoltán: Agglomerációs térségek fejlődéstörténeti bemutatása kartográfiai módszerekkel

(Témavezető: Faragó Imre)

A bemutatott terület, Budaörs fejlődési stádiumai – 1914, 1988, 2004 – tökéletesen bemutatják az évszázados változást, az agglomerációs folyamat lefolyását. A szakdolgozat mellékleteként elkészített térképsorozat kidolgozott turistatérképi jelkulccsal, az 1:25 000-es méretarányúknak megfelelő tartalommal mutatja be Budaörs példáján keresztül a változásokat, a természetes és épített környezet alakulását. A jelölt a modern kartográfiai módszerek kidolgozására és nem a mintaterület nagy részletességű bemutatására összpontosított. A látványos ábrázolási megoldások és a HTML-animáció jól érzékelteti az egyes tájalkotó tényezőket, a három időpont pedig a változás folyamatát.

A dolgozatok mindegyike a megszokott igényességgel készült, a legújabb kartográfiai módszerek felhasználásával. A dolgozatok minden érdeklődő számára megtekinthetők az ELTE Térképtudományi és Geoinformatikai Tanszék Könyvtárában.

Az új végzett térképészeknek gratulálunk, és további eredményes munkát kívánunk.

Verebiné dr. Fehér Katalin

EMLÉKEZÉS PAPP GYULÁRA, HALÁLÁNAK 50. ÉVFORDULÓJÁN

1954. március 4-én távozott el végleg az élők sorából a Háromszögelő Hivatal egykori főnöke, a felsőgeodézia tanára, Papp Gyula műszaki főtanácsos. Elhunytá alkalmával dr. Regőczy Emil nekrológiájában a következőket írta róla: „Hivatása volt, hogy a Föld egyes pontjait számokkal jellemezze, mindig megtalálhatóvá tegye. A Föld

egy pontját, most mégis másképpen jelölte meg. De ezt is mindig megtalálhatóvá tette. Odavezet az iránta érzett tisztelet és szeretet” [1].

1. ábra Bartha Zoltán festőművész rajza Papp Gyuláról és sk.aláírásával (Bendefy közölte [15] alatt)

Papp Gyula 1888. január 1-jén született Érmihályfalván. (Mai neve: Valea lui Mihai, és a román-magyar határ mellett fekszik.) Elemi iskolai tanulmányait 1894–98 között szülőhelyén végezte, gimnáziumi tanulmányait pedig Debrecen-

ben folytatta, ahol 1907-ban kitűnő minősítésű érettségi vizsgát tett. 1909-ben gyakornokként alkalmazták a 12. számú, debreceni Földmérési Felügyelőségben. Itt elvégezte a hároméves kataszteri-mérnöki szaktanfolyamot, és elkészítette próbaszelvényét, majd a Pénzügyminisztérium illetékes bizottsága előtt jelesen vizsgázott. 1912-ben a munkácsi (16. sz.) Felügyelőségre, egy évvel később pedig a trencsényi (24. sz.) Felügyelőségre helyezték [2].

Papp Gyula 1914-ben – mint önkéntes – bevonult a 39-es debreceni gyalogezredhez. Az I. világháború alatt megjárta mind az orosz, mind az olasz hadszínteret. Igaz hazafiként harcolt. Megkapta a Károly-csapatkeresztet, háromszortüntették ki Signum Laudissal és kétszer a Nagy ezüst Vitézségi érdeméremmel. Mint karpaszományos honvéd vonult be katonának 1914-ben, és 1918 novemberében – a Monarchia összeomlása után –, mint tartalékos főhadnagy szerelt le. Később, a 30-as években századossá léptették elő [1].

1) A Vitézi-Rend, az I. Világháborúban kitüntetéseket szerzett személyeknek és leszármazottaiknak volt a testülete. Élén Horthy Miklós kormányzó állt. A vitézzé avatás szertartása, a kormányzó karddal való ütésével és eskütétellel zajlott le. A vitézek az 1920. évi XXXVI. Tc. szerinti földosztás során 15 kh. vitézi telket kaptak, és jogosultak lettek nevük előtt a „vitéz” jelző használatára. 1943-ig 15 520 főt avattak vitézzé [13].